

14 MAART 2010 – VIERDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD

EERSTE LEZING

JOZUA 5, 9A.10-12

In die dagen sprak de Heer tot Jozua: „Vandaag heb Ik de smaad van Egypte van u afgewenteld.”

Terwijl de Israëlieten in Gilgal gelegerd waren, vierden zij het paasfeest op de veertiende dag van de maand, in de avond in de vlakte van Jericho. En daags na Pasen, juist op die dag, aten zij ongezuurd brood en geroosterd graan dat van het land zelf afkomstig was. De volgende dag hield het manna op; ze konden nu eten wat het land voortbracht. Voortaan kregen de Israëlieten geen manna meer; zij aten gedurende heel het jaar wat Kanaän voortbracht.

TWEDE LEZING

TWEDE BRIEF AAN DE KORINTIERS 5, 17-21

Broeders en zusters,

Wie in Christus is, is een nieuwe schepping: het oude is voorbij, het nieuwe is al gekomen. En dit alles komt van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend en ons, apostelen, de dienst van die verzoening toevertrouwd. Ja, God was het die in Christus de wereld met zich verzoende: Hij telde de fouten van de mensen niet en ons gaf Hij de boodschap van de verzoening mee.

Wij zijn dus gezanten van Christus, God roept u op door ons woord. Wij smeken u in Christus' naam: laat u met God verzoenen! Hem die geen zonde heeft gekend heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij door Hem Gods eigen heiligheid zouden worden.

EVANGELIE

LUCAS 15, 1-3.11-32

In die tijd kwamen tollenaars en zondaars van allerlei slag bij Jezus om naar Hem te luisteren. De Farizeeën en de schriftgeleerden morden daarover en zeiden: „Die man ontvangt zondaars en eet met hen.” Hij hield hun deze gelijkenis voor:

„Een man had twee zonen. Nu zei de jongste van hen tot zijn vader: Vader, geef mij het deel van het bezit waarop ik recht heb. En de vader verdeelde zijn vermogen onder hen. Niet lang daarna pakte de jongste zoon alles bij elkaar en vertrok naar een ver land. Daar verkwistte hij zijn bezit in een losbandig leven. Toen hij alles opgemaakt had, kwam er een verschrikkelijke hongersnood over dat land en hij begon gebrek te lijden. Nu ging hij in dienst bij een der inwoners van dat land die hem het veld instuurde om varkens te hoeden. En al had hij graag zijn buik willen vullen met de schillen die de varkens aten, niemand gaf ze hem. Toen kwam hij tot nadenken en zei: 'Hoeveel dagloners van mijn vader hebben eten in overvloed, en ik verga hier van de honger. Ik ga weer naar mijn vader en ik zal hem zeggen: Vader, ik heb misdaan tegen de hemel en tegen u; ik ben niet meer waard uw zoon te heten maar neem mij aan als een van uw dagloners.' Hij ging dus op weg naar zijn vader.”

„Zijn vader zag hem al in de verte aankomen en hij werd door medelijden bewogen; hij snelde op hem toe, viel hem om de hals en kuste hem hartelijk. Maar de zoon zei tot hem: 'Vader, ik heb misdaan tegen de hemel en tegen u; ik ben niet meer waard uw zoon te heten.' Doch de vader gelastte zijn knechten: 'Haalt vlug het mooiste kleed en trekt het hem aan, steekt hem een ring aan zijn vinger en trekt hem sandalen aan. Haalt het gemeste kalf en slacht het; laten we eten en feestvieren, want deze zoon van mij was dood en is weer levend geworden, hij was verloren en is teruggevonden.' Ze begonnen dus feest te vieren.”

„Intussen was zijn oudste zoon op het land. Toen hij echter terugkeerde en het huis naderde, hoorde hij muziek en dans. Hij riep een van de knechten en vroeg wat dat te betekenen had. Deze antwoordde: 'Uw broer is thuisgekomen en uw vader heeft het gemeste kalf laten slachten, omdat hij hem gezond en wel heeft teruggekregen.' Maar de oudste zoon werd kwaad en wilde niet naar binnen. Toen zijn vader naar buiten kwam en bij hem aandrong, gaf hij zijn vader ten antwoord: 'Al zoveel jaren dien ik u en nooit heb ik uw geboden overtreden, toch hebt gij mij nooit een bokje gegeven om eens met mijn vrienden feest te vieren. En nu die zoon van u is gekomen die uw vermogen heeft verbrast met slechte vrouwen, hebt ge voor hem het gemeste kalf laten slachten.' Toen antwoordde de vader: 'Jongen, gij zijt altijd bij me en alles wat van mij is, is ook van u. Maar er moet feest en vrolijkheid zijn, omdat uw broer hier door was en levend is geworden, verloren was en is teruggevonden'.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting's Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Kris DEPOORTERE —

Vital en Pascal

HET GING DE KMO VOOR DE WIND. Twee zonen, de levendige Vital en de vredige Pascal, zouden het later wel rooien. Intussen doet vader het nog. Kijk, er is geen sprake van een moeder. Of toch? Bij Rembrandt alleszins wel. Op zijn schilderij zie je op de rug van de verloren zoon twee handen: een mannen- en een vrouwenhand. Soit.

Plotseling krijgt Vital, de jongste zoon, hormonale opvliegers. Hij wil levensruimte. Hij trapt op vaders hart en vraagt om zijn erfdeel. Alsof vader al dood was. De reactie van vader is kort: „Oké, als je dat absoluut wil. Je mag leven. Ik gun je de ruimte.”

Maar alles mislukt. Vital belandt letterlijk in de zwijnerij. Hij hoedt varkens, onreine dieren in de wereld van het Midden-Oosten. En hij krijgt zelf de schillen niet die de varkens vreten. Spijt? Er staat wel dat hij aan zijn vader zou zeggen dat hij „tegen de hemel en tegen hem gezondigd heeft”, maar de context laat iets anders zien: berekening vanwege de honger. „Als ik nu eens terug naar huis ging en de oude vroeg om daar seizoenarbeider te worden? Hij heeft immers een week hart, want hij weigerde de erfenis niet. Misschien geeft hij weer toe?”

En dan grijpt de evangelietekst ons weer bij de keel. Met twee zinnen. „Zijn vader zag hem al in de verte aankomen.” Hij stond dus op de uitkijk. Sommige Bijbelgeleerden interpreteren het Griekse woord 'zien' sterker: „De vader trok hem met zijn ogen uit de verte naderbij.” Niet zo onverstaanbaar voor mensen die wachten op de terugkeer van een geliefde. Hun verlangen trekt de verlorene naar huis, onweerstaanbaar. Die duiding wordt nog versterkt door de tweede zin: „De vader werd door medelijden bewogen.” Dit is een heel zachte vertaling. Het Griekse woord *esplanichisthè* betekent dat je compleet de kluts kwijt bent, maag en darmen overhoop, een heel intens gevoel van ontroering. Er is trouwens nog meer. Vader snelt Vital zelf tegemoet. Hij wacht niet tot zijn zoon berouwvol knielt. Hij luistert niet tot hij zijn verontschuldiging heeft afgemaakt. Vader geeft prompt een bevel aan de traiteur en aan de couturier van de stad: een feestmaal en nieuwe kleren. „Want deze zoon van mij was dood en leeft weer.” Het normale antwoord moest hier zijn: „Deze zoon bracht ons bedrijf in gevaar. We beleggen een vergadering van de aandeelhouders.” Niets daarvan. Overweldigende vreugde.

Na deze volstrekt abnormale reactie van de vader, komen we bij Pascal, de oudste zoon. Een normale jongen. „Dat kan toch niet. De helft van ons kapitaal naar de vaantjes! En nu feesten?” Eigenlijk staat Pascal geen stap verder dan Vital. Hij zit ook vast aan de berekening: voor wat, hoort wat. „Ik heb slag om slinger gewerkt. Ik was altijd gehoorzaam en ik kreeg nooit een feestje als compensatie. Telt plichtsbef dan niet bij ons vader?”

We hoorden al vaker dat het evangelie niet zoveel geeft om puur plichtsbef. De Bijbel is veel meer geïnteresseerd in het hart, met zijn zwakten en sterkten en zijn rede-loze, ongeproportioneerde opwellingen van goedheid. Geïnteresseerd in de liefde dus.

En weer treedt vader op. Net op dezelfde manier als tegenover Vital. Niet afgemeten volgens rechten en plichten. Vader gaat opnieuw naar buiten, wanneer Pascal niet naar binnen wil. „Jongen.” Dat is zijn eerste woord. „Mijn jongen, jij bent altijd bij mij. Bereken niet. Het gaat hier om niet om bezit, geld, kapitaal, aandelen, maar om 'bij mij zijn'.”

Pascal sprak over Vital als „die zoon van je, die alles verbraste”. Vader spreekt van „je broer”. Een heel ander register. „Die zoon van mij is toch jouw broer, ondanks alles. Hoe verschillend – hoe schuldig ook, hij is mijn kind en dus jouw broer. Als je maar kon beseffen dat er broeder- en zusterschap bestaat over verschil heen.”

Vital wordt niet verontschuldigd. Je gooit immers de waarden van thuis niet weg. Je hebt plichten tegenover je thuis, je partner en je vrienden. Houd je eraan. Ik denk dat dit de vaderhand is op de schouder van de verloren zoon bij Rembrandt. Volgens Freud „de Wet”.

Pascal moet leren dat alleen vergeving en ongeproportioneerde verzoening het kwaad klein krijgen. Ik denk dat dit de moederhand is op de schouder van de verloren zoon bij Rembrandt, de Barmhartigheid.

Het staat er niet bij, maar het is héél zeker. Ze hebben samen het gemeste kalf opgegeten met hun vader en hun moeder. En wat Vital en Pascal betreft, die zijn wij allebei: vitale Pascal, pascale Vital. We dragen beide namen. Welke dimensie haalt het? Stilaan.